

Uluslararası Adalet Divanı: İsrail Gazze'de soykırımı önlemek için tüm tedbirleri almak zorunda

26 Ocak 2024

Güney Afrika'nın soykırım suçlamasıyla Uluslararası Adalet Divanı'nda (ICJ) açtığı davada ara karar çıktı. İsrail'in Gazze'deki soykırım eylemlerini engellemek için tüm önlemleri almasının zorunlu olduğuna hükmetti.

Ara kararı, Lahey'deki Barış Sarayı'nda bulunan ICJ'nin 14 daimi üyesi ile İsrail ve Güney Afrika'yı temsilen birer yargıcın yer aldığı 16 kişilik heyet açıkladı.

Kararda, İsrail'in, kendisine bağlı güçlerin Gazze'de soykırım yapmayacağını garanti etmesi gerektiğini vurgulandı.

İsrail'in uluslararası yasal yükümlülükleri kapsamında, geçici karara uymak için alacağı önlemleri bir ay içinde Lahey'e bildirmesi istendi.

Adalet Divanı, Hamas'a da elindeki İsrailli rehinelere derhal serbest bırakma çağrısında bulundu.

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, ara karar sonrası yaptığı açıklamada ülkesinin soykırım suçlanmasının "inanılmaz" olduğunu savundu.

Netanyahu, ülkesinin kendisini savunma hakkı olduğunu belirttikten sonra, "İsrail'in bu temel hakkını elinden zorla almaya çalışmak, Yahudi devlete açık bir ayrımcılık uygulamaktır" mesajı verdi.

İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant da ICJ'nin kararına itiraz etti. Sosyal medyada "İsrail devletine, teröristlerle Gazze'deki sivil halk arasında ayırım yapmakla ilgili ahlak dersi verilmesine gerek yok" şeklinde bir paylaşım yaparak Güney Afrika'nın talebini "antisemitik" olarak nitelendirdi.

İsrail ordusu ve diğer güvenlik teşkilatlarının, "Hamas terör örgütünün askeri ve idari iktidarını ortadan kaldırmak ve rehinelere evlerine geri götürmek için çalışmaya devam edeceğini" ekledi.

Filistin heyeti, ara kararın olayın büyüklüğünü yansıttığını söyledi.

Kararı memnuniyetle karşılayan Hamas, yaptığı açıklamada, "(Uluslararası) Adalet Divanı'nın kararının, İsrail'in tecrit edilmesine ve Gazze'deki suçlarının açığa çıkmasına katkıda bulunan önemli bir gelişme" olduğunu söyledi.

Batı Şeria'daki Filistin Yönetimi de karara destek verdi. Dışişleri Bakanı Dr. Riyad el Maliki, "Bu, İsrail ve İsrail'in değişmez dokunulmazlığını sağlayan aktörler için bir alarm görevi görmeli" dedi.

Güney Afrika heyeti ara kararları "açık bir zafer" olarak yorumladı. Dışışleri Bakanı Naledi Pandor mahkeme dışında yaptığı açıklamada, Gazze'de "ateşkes kelimesinin de hükme dahil edilmesini istediğini ancak yine de verilen ara karardan memnun olduğunu" söyledi.

"İsrail'den hiçbir zaman umutlu değildim ama ülkenin güçlü dostlarının karara uymasını tavsiye etmesini umuyorum" sözlerini ekledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan da karar değerlendirmesinde, "İsrail'in kadın, çocuk, yaşlı ayırt etmeden gerçekleştirdiği saldırılarının artık bir son bulmasına vesile olmasını diliyoruz." dedi.

Soykırım iddiası başlığındaki kararın verilmesinin yıllar sürebileceğı ifade ediliyor.

Mahkeme İsrail'e delilleri koruma talimatı da verdi.

Güney Avustralya Üniversitesi'nden hukuk profesörü Juliette McIntyre, İsrail'in uluslararası hukuk kapsamındaki mevcut yükümlölüklerine uymasını talep eden ara kararın "dikkatlice dengelenmiş bir hüküm" olduğunu söylüyor.

Bunun Güney Afrika açısından "kesinlikle bir kazanç" olduğunu yine de "hemen muazzam değişimler yaşanmayacağını" belirten McIntyre, "Bazıları mahkemeye daha ileri gitmediğı için eleştirecek ama tam ateşkes kararının çıkması hiçbir zaman olası değildi" sözlerini ekliyor.

Pek çok İsrailinin Güney Afrika tarafından açılan mahkemeyi "anti-İsrail" ve "antisemitik" olarak görüldüğünü söyleyen İsrail'deki Hayfa Üniversitesi'nden hukuk profesörü Itamar Mann da, çoğu kişinin neler olduğunu anlamaya çalıştığını ifade etti. İsrail'deki çoğu kişi için bunun küresel bir durum haline gelmesinin "akıllara durgunluk verdiğini" ekledi.

Mahkeme başkanı: 'Gazze'de yaşananlardan endişe duyuyorum'

Mahkeme başkanı ABD'li yargıç Joan Donoghue, ICJ'nin Gazze Şeridi'nde devam eden can kayıpları ve insanların acılarından derin endişe duyduğunu söyledi.

Donoghue, İsrail'e yönelik bazı iddiaların Birleşmiş Milletler (BM) Soykırım Sözleşmesi hükümleri kapsamına girdiğini söyledi.

Uluslararası mahkemenin davada acil durum tedbirlerine karar verme yetkisine sahip olduğunu vurgulayan Donoghue, İsrail'in soykırım iddiasını da içeren davanın reddedilmesi talebinin de reddine hükmetti.

Uluslararası Adalet Divanı'nın ara kararında, İsrail'in Gazze'deki soykırımı önlemek için elinden gelen her şeyi yapması gerektiğı belirtildi.

Mahkeme, İsrail'in Gazze'deki Filistinlilere insani yardım ulaştırılması ve çatışmaya ilişkin kanıtların yok edilmemesi için acil önlem almasını da kararlaştırdı.

Savaşın hemen durmasına ilişkin ise bir karar açıklanmadı.

BM Genel Sekreter Yardımcısı Martin Griffiths'in "Gazze bir ölüm ve umutsuzluk yeri haline geldi" sözlerine atıfta bulunan ABD'li yargıç, İsrail tarafından gerçekleştirilen askeri operasyonların sonucu çok sayıda can kaybı ve yaralanmanın meydana geldiğinin altını çizdi.

Uluslararası Adalet Divanı Başkanı Donoghue'ye göre, İsrail'in askeri operasyonları nedeniyle Gazze'deki evler büyük oranda yıkıldı, nüfusun büyük çoğunluğu zorla yerinden edildi ve sivil altyapı da önemli ölçüde zarar gördü.

Başkan Donoghue'ye göre, Uluslararası Ceza Mahkemesi, İsrailli yetkililerin Filistinlilere karşı kullandığı, "insanlıktan uzaklaştırıcı dil" konusunu da dikkate aldı.

Yargıçlar, özellikle Gazze'nin İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant'ın "insansı hayvanlarla savaşıyoruz" sözlerinin altını çizdi.

Dava konusu nedir?

Güney Afrika, İsrail'in Gazze'deki askeri operasyonu 1948'te imzalanan Birleşmiş Milletler (BM) Soykırım Sözleşmesi'ni ihlal ettiği gerekçesiyle 29 Aralık'ta Uluslararası Adalet Divanı'na başvurdu.

Soykırım kanıtlaması en zor suçlardan biri. Zira "soykırım niyeti" için insanları öldürmenin de ötesinde fiiller gerekiyor.

Bir devletin bir ulusal, etnik veya dini grubu kısmen veya bir bütün olarak yok etmek istediğinin kanıtlanması şart.

Güney Afrika'nın, İsrail'in planının veya davranış biçiminin başka hiçbir şeyle açıklanamayacağını kabul ettirmesi gerekiyor.

BM'nin en üst mahkemesi olan ICJ, devletler arasındaki anlaşmazlıklara bakıyor.

Bugüne kadar hiçbir devlet soykırımdan suçlu bulunmadı.

ICJ, 2007'de Sırbistan'ın 1995'te Bosna Hersek'te 8 bin Müslüman erkeği öldürdüğü Srebrenica Soykırımı'nı önlemekte yetersiz kaldığına hükmetmişti.

İhtiyati tedbir nedir?

Bunlar, sahadaki durumun daha da kötüleşmemesi için alınabilecek geçici kararlar.

Çoğu uzman Güney Afrika'nın, "hiçbir şey yapılmazsa" büyük hayati tehditler olacağını kabul ettirmeyi başardığını düşünüyor.

Bu davanın 11-12 Ocak'taki kısmında yapılmıştı. İsrail, 12 Ocak'ta savunmasını yapmıştı.

Güney Afrika mahkemeden İsrail'e Gazze'deki savaşı durdurmasını ve Gazze'ye insani yardım girişindeki sınırlamaları kaldırma emri iletmesini talep etmişti.

<https://www.bbc.com/turkce/articles/ce7l9lgdryeo>